

The influence of related diversification of production activities of agricultural enterprises in their competitiveness through the use of synergies, which manifests itself in the optimization of production program, reduction of conventionally fixed costs and gives a price competitive advantage.

Agricultural enterprises asked to focus primarily on the use of the established production capacity and develop on this basis to develop projects related diversification.

Established method of selecting the optimal portfolio structure, which involves passing three stages: defining a set of assets, indices of profitability indicators interdependence between assets; Detection of aggregate portfolio of many of the most effective (ie, "effective border portfolio"); selection of the optimal combination of assets for selected criteria.

As is known, the composition of the optimal portfolio is traditionally determined by building investor or indifference curves by modeling risk-free asset with a given level of profitability.

The actual problem is the transformation of portfolio analysis so that the optimal portfolio selection was carried out for the long term

Specifies that the formation of the optimal portfolio by economic criteria and Vince Sharpe will enable synthetic method used in the short and long-term forecasts, which are characterized by high uncertainty, but have the option projected yield.

After bringing Vince models in terms of "yield-risk" taking into account that the long-term effectiveness of portfolio optimization criterion defined function (utility commercial portfolio) takes the form

It studied economy Vasilkovskaja, Volodarskohota Stavischanskaya areas, which have a high potential aggregate agricultural production and the average level of economic risk.

Optimization of the product portfolio by product selected households we studied for the Sharpe ratio is used to measure the level of risk in the investment portfolio and determines the ratio of the excess portfolio returns without risky rate to the standard deviation of its return. Thus, the higher the Sharpe ratio,

Algorithms "optimal f» RalfaVinsa – optimal proportion of capital that must be reinvested, allowing you to identify the most effective methods of dynamic capital management, which provide opportunity to support the competitiveness of enterprises surveyed.

The results lead to the conclusion that the investigated companies need to optimize the industrial structure so as to minimize risk at reasonable levels of profitability that will ensure economic stability and basic and extended play.

In order to study areas to diversify the production structure as a means of protection against new risks and increase adaptability of industrial activity agricultural enterprises should be used methodical approaches to the diagnosis of the economic portfolio

Thus, in the process of optimizing economic portfolio approach discussed above can be offered such products for enterprises to successfully manage risks in unfavorable periods and ensure sustainable development for him. Thus, in the process of optimizing economic portfolio approach discussed above can be offered such products for enterprises to successfully manage risks in unfavorable periods and ensure sustainable development for him. However, reasonable limits the ability of enterprise strategy in the strategic plan because they do not form the potential for intense growth and expansion, and thus necessitates finding areas of economic expansion of the portfolio in order to implement growth strategies.

It should be noted that the methodology of portfolio analysis and construction of efficient portfolio limits collectively realizes the idea of scenario approach and stress tests based on the covariance matrices to calculate profitability taken all possible profitability of products to choose rational combinations of particles. In order to develop scenarios simply needs to choose one or more activities to the portfolio on the basis of peer review, recipes on the number of selected additional activities can not exist.

Key words: diversification, agrarian enterprises, conglomerative diversification, portfolio analysis, production program.

Надійшла 12.04.2017 р.

УДК 339.922:336.563 (477)

ПОЛІЩУК С.П., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ГУНЬКО Л.А., канд. екон. наук

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРОГРАМИ ПІДТРИМКИ ТА ЇХ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ

Розглянуто роль держави у вирішенні існуючих проблем фінансування вітчизняних підприємств в умовах активізації європейської інтеграції. Досліджено характерні особливості сучасного європейського фінансування. Розглянуто вплив Угоди про Асоціацію між Європейським Союзом та Україною на поліпшення фінансування малого та середнього бізнесу, що позитивно впливатиме на розвиток як підприємств так і економіки в цілому.

Ключові слова: фінансове забезпечення, європейська інтеграція, вітчизняний бізнес, державна підтримка, європейські програми, Угода про Асоціацію.

Постановка проблеми. Угода про асоціацію між Україною та ЄС вимагає реформування державної підтримки підприємств та її адаптації до європейського законодавства. Реформу-

вання державної допомоги бізнесу – процес, який пройшли багато країн Європи, що інтегрувалися до ЄС. У його основі – ідея про те, що за наявності спільного для європейських країн ринку необхідні єдині правила допомоги підприємствам, аби забезпечити їм рівні конкурентні умови. Для України необхідність удосконалення державної фінансової підтримки бізнесу важлива не лише у контексті зближення з ЄС, а й через можливість зменшити навантаження на бюджет, раціоналізувати витрачання державних ресурсів, реструктуризувати державні компанії та модернізувати конкурентну політику [1, С.155].

Процес європейської інтеграції посідає особливе й надзвичайно важливе місце у системі міжнародного співробітництва. Інтеграція забезпечує можливість переходу до більш високого рівня міжнародної діяльності, у т. ч. соціально-економічна інтеграція, розвиток бізнесу, формування спільного простору безпеки, гуманітарно-цивілізаційну взаємодію.

Складовими частинами й необхідними умовами цього процесу є входження до європейської системи безпеки, радикальні перетворення на шляху демократичного розвитку, вдосконалення політичної системи та сфери захисту прав людини, формування сучасної моделі менеджменту та ведення бізнесу, закріплення міжнародного образу країни як конкурентоспроможної та інвестиційно-привабливої тощо. Загалом ідеться про цілеспрямоване впровадження в Україні європейської моделі суспільного розвитку, яка, попри всі відомі проблеми, довела свою високу ефективність [2, С.6].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням фінансового аспекту присвячені роботи провідних зарубіжних та вітчизняних економістів, зокрема В. Амбросова, М. Дем'яненка, П. Саблука, Б. Пасхавера, А. Чупіса та ін. Різні аспекти впливу на національну економіку підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС було розкрито в наукових доповідях В.М. Гейця, Т.О. Осташко і Л.В. Шинкарук.

Мета дослідження – вивчення можливості використання європейських програм фінансування вітчизняного підприємництва та визначення ролі держави у вирішенні існуючих проблем.

Матеріал і методика дослідження. Теоретичною та методологічною базою дослідження слугували праці зарубіжних і вітчизняних науковців, статті друкованих видань щодо аналізу наслідків підписання Угоди про Асоціацію ЄС та України, переваг інтеграції України до Європейського економічного простору та фінансування українського бізнесу. Для досягнення поставленої мети застосовували вибірковий, узагальнення і порівняння, монографічний, абстрактно-логічний методи.

Основні результати дослідження. Європейський вибір України є політичним та економічним результатом здобуття країною незалежності та формування основ зовнішньої політики, що відображає життєво важливі інтереси України. Євроінтеграційний курс є стратегічною метою державної політики.

Діюча система надання державної підтримки підприємствам є надзвичайно заплутаною, а більшість потенційно життєздатних підприємств не має можливості її отримати. У ЄС застосовуються чіткі критерії допустимості надання державної допомоги підприємствам. Підприємство може звернутись за державною допомогою у разі, якщо воно не має можливості залучити фінансування через ринкові механізми. Підприємство вважається у скрутному фінансовому становищі, якщо збитки, зменшені на суму резервного капіталу, перевищують 50% зареєстрованого статутного капіталу, розпочата процедура банкрутства підприємства за вимогою кредиторів, а витрати на сплату відсотків перевищують прибуток без урахування відсотків та амортизації. Відповідно до регламентів ЄС забороняється надання допомоги «хворим» підприємствам у випадку, якщо не висуваються вимоги відновити їхню життєздатність. Як правило, до МСБ в ЄС належать напорядок більші підприємства порівняно з українськими. Значною мірою саме цим пояснюється те, що на підприємствах МСБ в Україні створюється лише близько 15% ВВП, тоді як у ЄС аналогічний показник сягає 60-70% ВВП у різних країнах [1, С.158].

Пріоритет європейського вибору України об'єктивно зумовлений особливостями сучасного цивілізаційного процесу, що визначається глобалізацією, прогресуючим зростанням значущості гуманітарної сфери, високих інформаційних технологій, постіндустріальних принципів суспільного розвитку, підвищенням ролі інтелектуального капіталу та менеджменту, соціаль-

них і гуманітарних чинників економічного прогресу, утвердженням пріоритетності базових засад стійкого розвитку, який сприяє не тільки економічному зростанню, а й справедливому розподілу його результатів, розширенню можливостей людей, їхньому збагаченню [2, С.75].

У 2014 році Європейський Союз та Україна підписали Угоду про Асоціацію, що є новим етапом у розвитку європейсько-українських відносин. Політична частина Угоди про Асоціацію між ЄС та Україною була підписана 21 березня 2014 року, економічна частина – 27 червня 2014 року. Угода про асоціацію між Україною та ЄС повністю набере чинності після її ратифікації усіма країнами-членами ЄС, тому Україна знаходиться на межі інтеграційних процесів від партнерства до асоціації, за якої Україна отримає додаткові можливості поглиблення взаємовідносин нової якості у форматі двостороннього та багатостороннього партнерства з ЄС.

Розділ VI Угоди про Асоціацію "Фінансове співробітництво" окреслює механізм і шляхи отримання Україною фінансової допомоги з боку Європейського Союзу, пріоритетні сфери її надання, які будуть визначені у відповідних індикативних програмах [3]. Допомога ЄС реалізовуватиметься у тісному співробітництві та координації з іншими країнами-донорами, організаціями-донорами та міжнародними фінансовими організаціями, а також відповідно до світових принципів ефективності допомоги.

Початок тимчасового застосування з 1 січня 2016 р. Угоди про асоціацію між Україною та ЄС обмежує надання допомоги суб'єктам господарювання. Ці обмеження пов'язані з імплементацією у вітчизняне законодавство норм ЄС щодо державної допомоги суб'єктам господарювання. Таким чином, бюджетні обмеження та міжнародні зобов'язання України звужують її можливості для застосування інструментів державної допомоги підприємствам. Враховуючи це, важливим питанням постає ефективно розроблена державна політика, яка б забезпечувала розвиток вітчизняного бізнесу, особливо малого та середнього бізнесу.

Основна частина державної допомоги у країнах ЄС припадає на так звану «горизонтальну» допомогу (для реалізації інноваційних та екологічних проектів, науково-дослідних розроблень, розвитку малого та середнього бізнесу, регіонального розвитку тощо). В Україні переважає допомога держави окремим секторам та підприємствам (так звана секторальна), частка якої перевищує 95% загальних обсягів державної допомоги. В країнах ЄС така частка не перевищує 15% і припадає на державну підтримку підприємств так званих «чутливих» галузей, де існують зумовлені глобальною конкуренцією та перенасиченістю проблеми (вугледобувна, сталеливарна та суднобудівна галузі) [1, С.155-156].

В розвинутих європейських країнах малі та середні підприємства (МСП) вважаються рушіями виробництва та економічного прогресу, офіційно їх працює понад 23 млн, або 99% усіх підприємств. Вони створюють найбільшу кількість робочих місць, працевлаштовуючи понад 100 млн працівників або близько 70 % зайнятого населення, виробляючи 60% ВВП Європейського Союзу.

Однією з найбільших проблем для малих та середніх підприємств у ЄС був доступ до фінансування. Інвестори та банки часто ухилялися від фінансування через ризики, з якими це було пов'язано. У 2008 році Європейська комісія прийняла план відновлення для малого та середнього бізнесу, відповідно до якого надавалася допомога всім підприємствам, зокрема шляхом запровадження дуже конкретних, специфічних заходів для зменшення адміністративних навантажень на бізнес, а також здійснювалося сприяння більшій кількості людей стати підприємцями. План мав на меті підвищення доступу до фінансування для малих та середніх підприємств і нагадував державам – членам ЄС про те, що вони повинні повною мірою використовувати правила надання державної допомоги для таких підприємств [4].

Створення належних умов для розвитку і підвищення ефективності діяльності МСП шляхом зменшення регуляторних бар'єрів та створення ефективної системи його державної підтримки призведе до підвищення конкурентоспроможності країни в цілому та залучення іноземних коштів для розвитку вітчизняного бізнесу.

Підписання Угоди з Європейським Союзом дає можливість українським підприємствам брати участь у міжнародних програмах. Для українських підприємств є кілька видів грантів. Наймасштабніші за розміром фінансування – програми Євросоюзу. В першу чергу, «Горизонт 2020», що пропонує малому і середньому бізнесу фінансування від 50 тис. до 1-3 млн євро. Всього в рамках програми є 689 конкурсів з різних напрямів, переважно, для компаній, які

можуть запропонувати нові рішення в різних сферах, поліпшити рівень життя населення загалом або окремих категорій.

Європейська програма COSME – спрямована на створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього бізнесу (МСБ), що реалізується в рамках стратегії «Європа 2020». Програмою передбачається доступ до таких складових програми:

- покращення умов доступу МСП на ринки (забезпечення консультативних та аналітичних послуг, пов'язаних із експортно-імпортною діяльністю підприємств, розширенням торговельно-економічних зв'язків);
- покращення умов функціонування МСП (імплементация Акту Малого Бізнесу для Європи (Small Business Act for Europe));
- формування культури ведення бізнесу.

Частиною програми COSME є участь України у Європейській мережі підприємств (Enterprise Europe Network), що надасть українським підприємцям велику підтримку у сфері налагодження співробітництва і пошуку партнерів у європейських країнах, а також сприятиме підвищенню рівня українського експорту до країн ЄС. Європейська мережа підприємств об'єднує більше 600 організацій-учасниць, які сприяють розвитку підприємництва більш ніж у 50 країнах світу [5].

Європейська програма підтримки малого та середнього бізнесу COSME, яка є доступною для України, на 2016 рік передбачала 25 різних програм з декількох напрямів, пов'язаних з розвитком бізнесу: для полегшення виходу на зовнішні ринки, підвищення конкурентоспроможності, «другого старту» підприємства, яке зіткнулося з серйозними труднощами. Цей європейський проект потребує виконання всіх вимог та виникає необхідність того, щоб парламент ратифікував цю програму в Україні. Після підписання Угоди про участь у програмі COSME, українським підприємцям відкриваються можливості у пошуку європейських партнерів за різними напрямками діяльності та обміну досвідом у науковій, інноваційній та інших сферах.

Доступні також гранти для пріоритетних галузей бізнесу, наприклад, для аграрних підприємств, підприємств легкої промисловості, а також ІТ-компаній, такі як гранти від компанії WannaBiz в розмірі 50 тис. дол., від WNISEF загальним фондом 5 млн дол. Існують також безстрокові програми, які розробляють для забезпечення розвитку бізнесу. Наприклад, грант від ЄБРР на 50-70 % консалтингового проекту в розмірі до 10 тис. євро, який можна отримати для переведення підприємства на європейські стандарти звітності, для налаштування стандартів ISO, на розвиток маркетингу або на ІТ-консалтинг [6].

Підприємства зобов'язані максимально точно виконувати всі умови програми та при цьому європейські довірені особи контролюють кожен захід і перевіряють його організацію на відповідність європейським стандартам-вимогам. Якщо вітчизняні підприємці зарекомендують себе на міжнародній арені, то мають можливість з часом звертатися за новими грантами.

Міністерством економічного розвитку і торгівлі України було підписано угоду щодо започаткування спільно з Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) проекту з розвитку бізнес-об'єднань малих і середніх підприємств. Програма Розвитку ООН є однією з організацій, що системно підтримує в Україні розвиток підприємництва та самозайнятості, та першою донорською структурою, що відкрила спеціальні програми для постраждалих внаслідок конфлікту в Україні. Проект спрямовано на зміцнення можливостей бізнесових об'єднань з метою поліпшення їх послуг малим і середнім підприємствам, покращення їх адвокаційної діяльності та можливостей посередницької діяльності, а також з метою заохочення державно-приватного діалогу [7].

У 2014 р. Європейською Комісією було затверджено Стратегічні пріоритети Інвестиційного інструменту сусідства (Neighborhood Investment Facility- ІІС) на 2014-2020 рр. В рамках ІІС у вересні 2014 року для країн-учасниць ініціативи «Східне партнерство», що уклали з ЄС Угоди про асоціацію (Україна, Грузія, Молдова) Європейська Комісія схвалила новий Інструмент реалізації ПВ ЗВТ (DCFTA Facility), спрямований на покращення умов фінансування малих та середніх підприємств цих держав у процесі інтеграції до спільного ринку ЄС. Бюджет Інструменту реалізації ПВ ЗВТ складає близько 150 млн євро [8].

Окрім безповоротного фінансування, європейські міжнародні організації можуть підтримувати бізнес кредитами, які надаються як для підтримки малого бізнесу конкретних галузей

так і підприємств, діяльність яких спрямована на вирішення соціальних та екологічних проблем. Соціальне підприємство трактується по різному, але однією з основних умов має бути працевлаштування представників уразливих груп населення (не менше 50 % персоналу) та реінвестування прибутку на розвиток бізнесу, не менше 10 % спрямовуватися на соціальну мету. Як приклад, згадана вище програма WNISEF, за якою надають кредит під 5 % річних у гривні з можливістю отримання сум до 2,3 млн грн через Ощадбанк та Кредобанк [6].

Фінансова підтримка вітчизняних підприємств здійснюється і іншими міжнародними організаціями. Наприклад, Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) виділяє компанії "НБУЛОН" кредитні кошти на розвиток та модернізацію логістичної інфраструктури в Україні. Підписання цієї угоди з українським суб'єктом господарювання відбулося в рамках Ради асоціації Україна – ЄС 19 грудня 2016 року в Брюсселі, що є вперше в історії. Така допомога спрямована на створення робочих місць та покращення рівня життя українських сімей, тому Євросоюз надав кошти одній з найбільших приватних компаній з торгівлі та виробництва сільгосппродукції в країні. Загалом ЄІБ підписав чотири угоди на 600 мільйонів євро про фінансування підвищення енергоефективності, вищої освіти, сталого розвитку транспорту.

"НБУЛОН" у 1998 році став першим в Україні сільгоспвиробником, який отримав кредит за підтримки Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР). Визначальну роль для розвитку компанії відіграла і співпраця з Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР), яка розпочалася у 2010 році і продовжується сьогодні. Завдяки цьому підприємству вдалося інвестувати в економіку країни понад 1,65 млрд доларів США [9].

На сьогодні в Україні реалізуються майже 200 проектів технічної допомоги ЄС на загальну суму близько 262,7 млн євро, що реалізуються через національні та регіональні програми допомоги ЄС. Враховуючи нагальні потреби у додатковій фінансовій підтримці, у травні 2015 р. ЄС схвалив додатковий пакет двосторонньої технічної допомоги для України на 2015 рік в обсязі 110 млн. євро з наступних елементів:

- поповнення бюджету новоствореного Інструменту гарантування позик українських малих та середніх підприємств, що впроваджуватиметься ЄБРР та ЄІБ (за посередництва українських банків) як за рахунок власних ресурсів, так і з використанням регіональних програм технічної допомоги ЄС (Інструмент реалізації ПВЗВТ, Інвестиційний інструмент сусідства);
- відшкодування 50% вартості «вхідного квитка» для участі України у рамкових програмах ЄС «Горизонт 2020» та «COSME»;
- надання консультативної підтримки українським МСП (з питань виходу на ринок ЄС, підвищення енергоефективності, оптимізації господарської діяльності тощо), що планується здійснювати на базі існуючого проекту ЄБРР «Підтримка малого бізнесу» шляхом його розширення на 15 регіонів України;
- експертна допомога Уряду у здійсненні реформ з покращення бізнес-клімату [8].

Реалізація Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12.01.2015 № 5, передбачає істотне поліпшення умов ведення бізнесу, що забезпечить входження України до 30 кращих країн у рейтингу Світового банку «Ведення бізнесу», а також перехід від адміністративного контролю до підтримки бізнесу [10].

Враховуючи зміни в законодавстві України, а саме у системі ведення бізнесу, Світовий банк опублікував результати, які показують позитивні зміни у 2015 році. Рейтинг Doing Business враховує соціально-економічний розвиток 189 країн світу. Результати цього дослідження показали, що Україна в 2014 році посідала 112-е місце, а в 2015 році піднялася на 16 позицій і зайняла 96 місце, в 2016 році – 81. Підвищення позиції України в рейтингу Doing Business-2015 характеризує поліпшення міжнародних оцінок її бізнесу та інвестиційного клімату в цілому [11].

Отже, Україна має чітку стратегію розвитку, яка викладена в Угоді про асоціацію України з Європейським Союзом, а саме – перелік системних реформ, які потрібно здійснити Урядом для досягнення європейських стандартів та буде виконуватися усіма урядовими структурами.

Висновки. Покращення умов для розвитку малого та середнього бізнесу через впровадження у цій сфері європейських стандартів – одне із пріоритетних завдань для України. Від цього виграють не лише самі приватні підприємці, але й економіка у цілому. При цьому має бути надана державна допомога вітчизняним підприємцям, така як державні гранти; зменшен-

ня процентної ставки; податкові пільги; скорочення соціальних внесків; певні державні частки в капіталі підприємств. Для покращення умов ведення бізнесу та збільшення інвестиційної привабливості передбачається створення мережі спеціально облаштованих територій та місць ведення підприємницької діяльності. Серед них: індустріальні парки для малих та середніх підприємств, що матимуть всі необхідні умови для швидкого запуску діяльності новостворених підприємств виробничої, логістичної, сервісної сфери; підприємницькі лабораторії – локальні невеликі за площею місця для ведення підприємницької діяльності.

Запровадження програм підтримки МСП шляхом забезпечення членства України в програмі конкурентоздатності МСП (COSME) та повноцінного використання її можливостей для українських підприємств, таких як розвиток механізмів пошуку міжнародних партнерів в рамках функціонування Європейської мережі підприємств (EEN); використання всіх складових програми адаптації до зони вільної торгівлі із Європейським Союзом. Пропонується запровадження механізму державної фінансової підтримки експорту в Україні, основним завданням якої є створення системи державного експортного кредитування, страхування та гарантування; створення спеціалізованих установ, що надаватимуть державну фінансову підтримку МСП, які виходять на світові ринки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Імплементація Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: економічні виклики та нові можливості: наукова доповідь / За ред. акад. НАН України В.М. Гейця та чл.-кор. НААН України Т.О. Осташко; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». – К., 2016. – 184 с.
2. Європейський проект та Україна: монографія / А. В. Єрмолаєв, Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська, О. О. Резнікова [та ін.]. – К.: НІСД, 2012. – 192 с.
3. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/european-integration/ua-eu-association>.
4. Рогінська Я.В. Що дасть малому та середньому бізнесу закон про державну допомогу? [Електронний ресурс] / Я.В. Рогінська – Режим доступу: <http://eupublicprocurement.org.ua/>
5. Співробітництво з міжнародними організаціями у сфері підтримки підприємництва та можливості, які воно надає [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://platforma-msb.org/wp-content/uploads/2015/10/opysova_chastyna_do_prezentatsiyi.doc
6. Блащук О. Знайдемо гроші в ЄС/ О. Блащук // Гроші. – 2016. – № 20. – С.18–22.
7. Міністерство економічного розвитку і торгівлі // Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
8. Представництво України при Європейському Союзі та Європейському Співтоваристві з атомної енергії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/eu-policy/assistance/>
9. Нібулон // Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nibulon.com/>
10. Указ Президента України Про Стратегію сталого розвитку "Україна – 2020". [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
11. Рейтинг Doing Business [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://russian.doingbusiness.org/data/exploreconomies/ukraine>
12. European Union // Official website [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://europa.eu/european-union/index_en
13. European Bank for Reconstruction and Development // Official website [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ebrd.com/work-with-us/project-finance/project-summary-documents.html?l=1&filterCountry=Ukraine>

REFERENCES

1. Ghejca, V.M., Ostashko, T.O. (2016). Implementacija Ughody pro asociaciju mizh Ukrajinou ta JeS: ekonomichni vyklyky ta novi mozhlyvosti [Implementation of the Association Agreement between Ukraine and the EU: Economic Challenges and New Opportunities]. K. [in Ukrainian].
2. Jermolajev, A. V., Parakhonskyj, B. O., Javorsjka, Gh. M., Reznikova, O. O. «et al.» (2012). Jevropejskij projekt ta Ukrajin [European project and Ukraine]. K. : NISD [in Ukrainian].
3. Ughoda pro asociaciju mizh Ukrajinou ta Jevropejskym Sojuzom [Association Agreement between Ukraine and the European Union]. mfa.gov.ua. Retrieved from <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/european-integration/ua-eu-association> [in Ukrainian].
4. Roghinsjka, Ja.V. (2014). Shho dastj malomu ta serednjomu biznesu zakon pro derzhavnu dopomoghu? [What will the Small and Medium-Sized Business Act give?]. Zakon i biznes – Law and business,- 37 (1179). Retrieved from <http://eupublicprocurement.org.ua/>[in Ukrainian].
5. Spivrobotnyctvo z mizhnarodnymy orghanizacijamy u sferi pidtrymky pidpryjemnyctva ta mozhlyvosti, jaki vono nadaje [Cooperation with international organizations in the field of entrepreneurship support and the opportunities it provides] (n.d.). platforma-msb.org. Retrieved from http://platforma-msb.org/wp-content/uploads/2015/10/opysova_chastyna_do_prezentatsiyi.doc [in Ukrainian].

6. Blashhuk, O. (2016). Znajdemo ghroshi v JeS [Find money in the EU]. Ghroshi – Money, 20, 18-22 [in Ukrainian].
7. Oficijnyj veb-sajt Ministerstvo ekonomichnogho rozvytku i torghivli [Official website of the Ministry of Economic Development and Trade]. www.me.gov.ua. Retrieved from <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA> [in Ukrainian].
8. Oficijnyj veb-sajt Predstavnytstvo Ukrajinu pry Jevropejskomu Sojuzi ta Jevropejskomu Spivtovarystvi z atomnoji energiji [Official website of Ukraine's Delegation to the European Union and the European Community on Atomic Energy]. ukraine-eu.mfa.gov.ua. Retrieved from <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/eu-policy/assistance> [in Ukrainian].
9. Oficijnyj veb-sajt Nibulon [Official website Nibulon]. nibulon.com. Retrieved from <http://nibulon.com/>[in Ukrainian].
10. Ukaz Prezydenta Ukrajinu Pro Strategiju stalogho rozvytku "Ukraina – 2020" [Decree of the President of Ukraine on the Strategy for Sustainable Development "Ukraine – 2020"]. zakon3.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> [in Ukrainian].
11. Rejtyng Doing Business [Doing Business Rating]. russian.doingbusiness.org. Retrieved from <http://russian.doingbusiness.org/data/exploreconomies/ukraine> [in Ukrainian].
12. Official website. European Union. europa.eu. Retrieved from http://europa.eu/european-union/index_en
13. Official website European Bank for Reconstruction and Development. [ebrd.com](http://www.ebrd.com) Retrieved from <http://www.ebrd.com/work-with-us/project-finance/project-summary-documents.html?l=1&filterCountry=Ukraine>

Европейские программы поддержки и их возможности для развития украинского бизнеса

С.П. Полищук, Л.А. Гунько

Рассмотрена роль государства в решении существующих проблем финансирования отечественных предприятий в условиях активизации европейской интеграции. Исследованы характерные особенности современного европейского финансирования. Рассмотрено влияние Соглашения об ассоциации между Европейским Союзом и Украиной на улучшение финансирования малого и среднего бизнеса, что положительно влияет на развитие как предприятий так и экономики в целом.

Ключевые слова: финансовое обеспечение, европейская интеграция, отечественный бизнес, государственная поддержка, европейские программы, соглашение об Ассоциации.

European supporting programs and their opportunities for Ukrainian business development

S.P. Polishchuk, L.A. Gun'ko

The European integration process plays a special and extremely important role in international cooperation. The integration provides the ability to move to a higher level of international activity including socio-economic integration, business development, the formation of common security space as well as humanitarian and civilizational interaction.

The European choice of Ukraine is a political and economic consequences of the independence gained by the country, foundations of foreign policy reflecting the vital interests of Ukraine. European integration course is a strategic goal of the public policy.

In 2014, the European Union and Ukraine signed the Association Agreement, which is a new stage in the development of EU-Ukrainian relations. The political part of the Association Agreement between the EU and Ukraine was signed on March 21, 2014, the economic parts – on June 27, 2014. The Association Agreement between Ukraine and the EU will come into force after its ratification by all the Member States/ that is why Ukraine is on the verge of integration processes from the partnership to association, under which Ukraine will receive additional opportunities to deepen its new quality relations in the form of bilateral and multilateral partnership with the EU.

Chapter VI of the Association Agreement, "Financial Cooperation" outlines the mechanism and ways to provide financial assistance from the European Union, the priority areas of its provision to be identified in the relevant indicative programs. The EU assistance will be implemented in close cooperation and coordination with other countries – donors and organizations – the donors and international financial institutions in accordance with the international principles of aid effectiveness.

Providing appropriate conditions for the development and SMEs performance increase through reducing the regulatory barriers and setting an efficient system of state support will result in the the whole country competitiveness increase and attract foreign investments for the development of national business.

Signing the Agreement with the European Union allows Ukrainian enterprises to participate in international programs. There are several types of grants for Ukrainian enterprises. The biggest ones in terms of funding are the EU programs. First of all, it is "Horizon 2020" comprising 689 competitions in various areas, mainly for companies that can offer new solutions in various fields, improve living standards in general or for certain categories of people. COSME European project is an EU program aimed at creating favorable conditions for small and medium enterprises (SMEs), implemented within the strategy "Europe 2020".

Also, available are grants for priority business areas, such as agricultural enterprises of light industry and IT companies. There are also programs of unlimited duration devised to provide business development. In addition to irrevocable financing, European international organizations can support business with the loans available for both small business and specific industries companies support, the activities of which are aimed at solving social and environmental problems.

Thus, Ukraine has a clear development strategy outlined in the [EU-Ukraine Association Agreement](#), namely a list of system reforms to be implemented by the Government to achieve and the European standards to be followed by all government agencies.

Key words: financial security, European integration, national business, government support, European program, Association Agreement.

Надійшла 12.04.2017 р.